

VI. ORSZÁGOS HONISMERETI AKADÉMIA¹

Szeged, 1978. július 3—9.

Dr. Szántó Imre megnyitója

A honismereti mozgalom, amely hazánkban az utóbbi időben jelentősen megerősödött, a hazát sokoldalúan megismerő és sok emberrel megismertető tevékenységet igyekszik tervszerűvé tenni. A honismeret az ismeretszerzésnek és ismeretterjesztésnek sajátos népművelési formája: egy adott ország — vagy ennek kisebb-nagyobb vidéke, területe — múltbéli és jelenkori életének, történetének, anyagi és szellemi kultúrájának sokoldalú gyakorlati felhasználása. Mint minden művelődési tevékenységnek, segítenie kell a tudományos világkép és a tudományos világnézet formálását, a szocialista tudat fejlesztését.

Az ilyen irányú honismereti tevékenység azonban nemcsak a nevelés, hanem ugyanakkor a tudomány mezőjé felé is tekint, s a tudomány részéről is megbecsülést érdemel. Gondolunk itt az önkéntes adatszolgáltató, felderítő és anyaggyűjtő munkára.

Mivel a komplex honismereti munka környezetünk empirikus megismerését a tudatosság magasabb fokára emeli, a széles tömegek társadalmi aktivitásának növelésére, ennek folytán a szocialista hazafiság és a proletár nemzetköziség iránti kötelesek konkrét felismerésére és teljesítésére nevel. Jól elősegíti a helyi lakosságban azoknak a — településhez fűződő — érzelmi szálaknak a kialakítását és megerősödését, amelyek cselekvésre szólítják az embereket, a helyi szervek mozgósítására. Hozzásegíti az embereket annak felismeréséhez, hogy ők nemcsak szemlélői és passzív résztvevői saját koruknak, hanem építői, alkotói és alakítói. A mi helytállásunkon múlik, hogy hazánk virágzó, boldog otthona legyen mindnyájunknak.

A honismeret az igaz hazafiságot az alkotó munka megbecsülésével kapcsolja össze, vagyis a teremto-, az építőmunkában megnyilvánuló hazaszeretetre nevel. Kétségkívül annak felismeréséhez vezet el bennünket, hogy egyrészt egyéni életviszonyainkat a múlt harcai és szorgos alkotómunkája határozzák meg, másrészt, hogy lakóhelyünk arculata a jövőben a mi törekvéseinktől és erőfeszítéseinktől függ.

A Hazafias Népfront VI. kongresszusa a népfront művelődéspolitikai munkásságának feladatai sorában jelentős szerepet szánt a honismereti mozgalomnak: „A honismereti mozgalom közösségei tekintsék továbbra is alapvető céljuknak, hogy nevelő és közművelődési tevékenységükkel a cselekvő szocialista hazafiságot, a nagyobb felelősségvállalást, a közeletiséget szolgálják. Haladó hagyományaink ápolásával, szocialista vívmányaink megismertetésével és megbecsülésével járuljanak hozzá a nemzeti tudat és a szocialista országok közösségéhez kapcsolódó érzelmek erősítéséhez.

Járuljon hozzá a honismereti mozgalom, hogy népünk megismerje önmagát, kultúráját, múltját, történelemalkotó erejét. Ez a honismeret legyen mentes a hamis idealizálástól, ugyanakkor biztosítson megbecsülést az emberi tisztességnek, nagyságnak, hősiességnek, a közösség ügyéért való kiállásnak, odaadásnak. Ez a honismeret segítsen megérteni, hogy a múltból a jelenbe vezető göröngyös út a szocialista jövőbe visz tovább, abba a jövőbe, amit ugyancsak a dolgozó nép történelemalkotó ereje, tudatos tettei teremtenek meg. Válgják a honismeret még inkább a múlt haladó értékeire építő, a jelenben a holnapért felelősséget vállaló szocialista közművelődési mozgalommal.”

A Hazafias Népfront Csongrád megyei Bizottsága honismereti tevékenységének programjában szerepel a megye földrajzi neveinek gyűjtése, üzemek, termelőszö-

¹ A következőkben — részben rövidítve — közöljük a Honismereti Akadémián elhangzott előadások és felszólalások szövegét. (Szerk.)

vetkezetek történetének, falukronikáknak a megírása, ösztönzés a helytörténeti kutatásokra, néprajzi gyűjtésekre. Gyakoriakká váltak a honismereti kiállítások és bemutatók megyénk városaiban, községeiben. Honismereti tevékenységünket segítő fontos eszközként kezeljük az évenként megjelentetett Csongrád megyei Honismereti Híradó kiadását is. Folyamatos feladatnak tartjuk a haladó történelmi és forradalmi hagyományok ápolását. Ennek figyelembevételével közreműködünk az ópusztaszeri Nemzeti Emlékpark fejlesztésében és a munkás-paraszt szövetség jegyében évenként megszervezett Árpád-ünnepség megrendezésében. Honismereti tevékenységünk további erősödését fogja eredményezni az a megiszteltetés, hogy az idei nyári Országos Honismereti Akadémia Csongrád megyében kerül megrendezésre.

Márta Ferenc:

Táj, nép és történelem

Táj-nép-történelem: egymáshoz szorosan kapcsolódó, egymást feltételező fogalmak gondolat- és érzélemvilágunkban. A szemünk elé táruló táj természeti szépségei, földrajzi adottságai, nevezetességei mögött mindenkor ott érezzük, tudjuk azt az emberi közösséget, amelynek ez a terület a lakóhelye, életének, munkájának, örömeinek és megpróbáltatásainak is a színtere. És mindenkor élénk figyelemmel vizsgáljuk az ember és környezete megnyilatkozási formáit, a természet erőt önmaga szolgálatába állító emberi ész, akarat és alkotóerő eredményeit. A felfedezés örömeivel és kíváncsiságával tanulmányozzuk a tájegység múltjának szellemi és tárgyi hagyományait, szokásait és ismerkedünk jelenével, mai életével.

Életünk közösségek hálózatában, vonzásában éljük. E közösségek igényei, szokásai, értékrendjei és kötöttségei alakítják egyéni vágyainkat, terveinket, formálják életünket. Tudatunkban él, hogy örökösei, folytatói vagyunk elődeink társadalómépítő munkájának.

Ránk hagyományozott élettapasztalataik, szakismereteik segítenek bennünket ahhoz, hogy saját életünket már jobb adottságok, feltételek között élhessük, mint ők tették, hiszen gazdagabbak vagyunk már az ő eredményeikkel. Életünk pedig értelmet, tartalmat nyer azzal, hogy tudjuk, a mi életünk munkájának is lesznek folytatói, örökösei, és közösségeinkben, közösségünkért végzett tevékenységünkkel hozzájárulunk családjunk, népünk, nemzetünk és a népek családja életének a gazdagításához.

Táj-nép-történelem kapcsolatának ezt az érzelmi megközelítést tükrözi nemzeti irodalmunknak egyik legértékesebb vonulata. *Janus Pannoniustól* napjainkig éppen legjelesebb, nemzeti öntudatunk alakításában legnagyobb szerepet betöltő költőink leírás valamiképpen mindig a néphez, a nemzethez, a történelemhez való tartozás kimondása.

Költészetünk igen mély befolyást gyakorló élményei mellett szemléletünket a népünk, közösségünk múltjáról kialakult képünk is formálja. A múlt ismeretére el-